

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea unor acte legislative

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări

La moment, Codul de executare și Legea nr. 297-XIV din 24 februarie 1999 cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție, conțin reglementări diferite cu privire la acordarea indemnizației unice la eliberarea persoanelor din detenție. Astfel, art. 283 alin. (2¹) stipulează că *indemnizația unică se acordă doar la prima eliberare din detenție*, iar art. 15¹ din Legea nr. 297-XIV din 24 februarie 1999 menționează că *la eliberarea repetată, persoanele beneficiază de o indemnizație unică în mărimea minimului de existență pe țară pentru anul precedent*.

Prin urmare, elaborarea proiectului Legii pentru modificarea unor acte legislative are ca teme modificarea conceptului de acordare a indemnizațiilor unice la eliberarea din penitenciar.

În conformitate cu prevederile alin. (3) art. 6 din Legea nr. 780-XV din 27 decembrie 2011 privind actele legislative, „*Actul legislativ special cuprinde norme juridice aplicabile în exclusivitate unor categorii de raporturi sociale sau subiecte strict determinate prin derogare de la regula generală. În caz de divergență între o normă a actului legislativ general și o normă a actului legislativ special cu aceeași forță juridică, se aplică norma actului legislativ special.*” În același timp, alin. (7) al aceluiași articol, stabilește că, „*în cazul în care între două acte legislative cu aceeași forță juridică apare un conflict de norme ce promovează soluții diferite asupra aceluiași obiect al reglementării, se aplică prevederile actului posterior*”.

Astfel, luând în considerație cele menționate *supra*, se consideră oportun de modificat art. 15¹ al Legii 297-XIV din 24 februarie 1999 cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție, precum și art. 283 alin. (2¹) din Codul de executare întru uniformizarea cadrului normativ prezent luând ca model practica internațională în domeniu.

Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul Legii pentru modificarea unor acte legislative exclude din Codul de executare textul ce se referă la acordarea indemnizației unice doar la prima eliberare din locul de detenție și reglementează un nou concept la art. 15¹ din Legea nr. 297-XIV din 24 februarie 1999 cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție, care prevede că „*la eliberarea repetată din locurile de detenție, persoanele în cauză beneficiază de o indemnizație unică în mărime de 25% din minimul de existență pe țară pentru anul precedent*”.

Luând în considerație practica țărilor membre a Uniunii Europene privind plata indemnizației unice la eliberare din locul de detenție, se consideră oportun de a lua ca model practica Slovaciei și Republicii Cehe care reprezintă un exemplu util pentru modificarea cadrului normativ al Republicii Moldova, datorită similarității sistemelor.

Astfel, în conformitate cu legislația Slovaciei, instituția penitenciară oferă persoanei condamnate eliberate din penitenciar o sumă de bani pentru biletul de călătorie și pentru o zi de alimentație (diurnă). Suma achitată pentru biletul de călătorie se calculează în cuantum de 10 % din mărimea minimului de existență. Aceste contribuții se achită de către instituția penitenciară doar în cazul în care condamnatul nu are pe contul său personal suma de bani necesară pentru deplasare și alimentație.

În partea ce ține de cadrul normativ al Republicii Cehe, indemnizația nu reprezintă o sumă fixă, ci întotdeauna se calculează individual, aceasta incluzând:

- cheltuielile de călătorie pentru a ajunge acasă sau la locul de reședință;
- alocația zilnică de hrană până la prima zi lucrătoare (o zi în cazul în care este înainte de o

zi pe săptămână, și trei zile dacă este vineri de exemplu);

- cheltuielile de cazare, în cazul în care persoana nu are unde să meargă și trebuie să rămână într-un loc plătit până primește sprijin social.

Regulile de calcul sunt un pic diferit pentru deținuții condamnați și deținuții prezentențiali, precum și, de asemenea, și pentru cetățenii cehi și străini. Suma maximă oferită de lege este de 2.000 CZK (aproximativ 1346 lei). Aceasta se plătește de către penitenciar la fiecare eliberare. Deținutul poate primi banii doar în cazul în care el nu are bani pe contul său de peculiu din timpul detenției, aceasta constând din venitul obținut din munca prestată în timpul detenției, din asistența financiară acordată de către stat (pensii) sau de la familie.

Propunerea de modificare a prevederilor ce se referă la acordarea indemnizației unice persoanelor care au executat pedeapsa închisorii în mod repetat este necesară pentru a exclude acordarea indemnizațiilor la fiecare eliberare a persoanei din penitenciar în măsura unui venit minim de existență pe țară. Or, scopul acestei măsuri de adaptare socială a condamnaților urmărește în primul rând reducerea posibilității de recidivă, în special în perioada imediat următoare eliberării din detenție și nu o favoare a statului ca la fiecare eliberare a condamnatului să-i fie acordate beneficii financiare. În aceeași ordine de idei, este necesar de evidențiat și faptul că reducerea acordării indemnizației unice la eliberarea repetată din detenție nu doar va descuraja recidiva, dar și va antrena responsabilitatea persoanelor condamnate la pedeapsă privată de libertate, în partea ce se referă la posibilitatea deținerii unor resurse financiare ce vor fi disponibile la eliberare, ceea ce este, în esență, un element important în promovarea eficienței resocializării persoanelor aflate în conflict cu legea.

Este util de menționat că în Republica Moldova munca persoanelor deținute este un drept și nu o obligație, iar ponderea celor care lucrează este foarte redusă, pe când recidiva se calculează a fi la o rată înaltă. Totodată, prin modificările propuse se urmărește motivarea persoanelor deținute în instituțiile penitenciare de a munci în timpul detenției, ce va avea ca efect ca la eliberarea acestora, să beneficieze de sumele bănești acumulate pe contul lor de peculiu, fără ca statul să mai achite și alte indemnizații, decât cele strict necesare la eliberare lor imediată. Mai mult decât atât, persoanele eliberate din locurile de detenție pot deveni beneficiari ai ajutoarelor sociale în caz de șomaj în condițiile și în cazurile stabilite de legislație.

De asemenea, este necesar de menționat că conform datelor prezentate de către Departamentul instituțiilor penitenciare, indemnizația în mărimea minimului de existență pe țară pentru semestru I al anului 2014 este de 1667,70 și, raportat la numărul estimativ de condamnați care au fost eliberați repetat din detenție în anul 2013 – 450 condamnați și în 2014 – 570 condamnați, suma totală pe an a indemnizației menționate variază de la 750,5 mii lei pînă la 950,5 mii lei.

Prin urmare, acordarea indemnizației unice persoanelor condamnate la pedepse private de libertate la eliberarea repetată din penitenciar în măsura unui venit minim de existență contravine politicilor publice de resocializare a condamnatului și de reintegrare a acestuia în societate.

Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului de față nu presupune cheltuieli financiare suplimentare din bugetul de stat.

Impactul proiectului

Impactul prezentului proiect de lege va consta în uniformizarea cadrului normativ în vigoare prin modificarea Legii 297-XIV din 24 februarie 1999 cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție și a Codului de executare.

Obiecțiile, recomandările și evaluările pe marginea proiectului înaintate de către instituțiile interesate și concluziile acestora

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul Legii a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Viceministru

Nicolae EȘANU